

Kuopion osallistuminen Euroopan kulttuuripääkaupunkihakuun - Saimaa-ilmio 2026**Apulaiskaupunginjohtaja Pekka Vähäkangas
Kaupunginhallitus**

Savonlinnan, Joensuun, Kuopion, Lappeenrannan ja Mikkelin kaupungit sekä Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon maakuntaliitot tavoittelevat yhdessä Savonlinnan valintaa Euroopan kulttuuripääkaupungiksi vuodeksi 2026. Savonlinna on hankkeen yhteisesti nimetty hakijakaupunki, koska hakemus jätetään menettelyohjeen (EU/OKM) mukaan yhden kaupungin nimissä. Ohjelma levittäytyy kuitenkin kaikkiin edellä mainittuihin kaupunkeihin ja maakuntiin. Kulttuuripääkaupunkihautta käytetään nimitystä Saimaa-ilmio 2026.

Euroopan kulttuuripääkaupunkeja (European Capital of Culture, ECoC) on nimetty vuodesta 1985. Suomesta kulttuuripääkaupunkeina ovat olleet aiemmin Helsinki vuonna 2000 ja Turku vuonna 2011. Vuonna 2026 Euroopan kulttuuripääkaupungit tulevat Suomesta ja Slovakiasta.

Itä-Suomen lisäksi Euroopan kulttuuripääkaupunki-nimitystä Suomesta tavoittelevat Tampere yhdessä Mänttä-Vilppulan ja 18:n Pirkanmaan kunnan kanssa sekä Oulu yhdessä yli 30:n Pohjois-Pohjanmaan kunnan kanssa. Kulttuuripääkaupunkivuosi on kulttuurisisällön lisäksi laaja strateginen elinvoimahanke koko Itä-Suomen kehityksen muuttamiseksi. Pää tavoitteita on yhteistyön tiivistyminen ja lisääntyminen koulutuksen, tutkimuksen, ympäristön, kestävä kehityksen, kaupunkikehityksen ja kulttuurimatkailun aloilla, mielikuvan paraneminen Itä-Suomesta, kulttuuri- ja luovien alojen moninaisuuden vahvistuminen osana elinkeinorakennetta sekä Itä-Suomen kansallisen ja kansainvälisen profiilin kohottaminen kulttuurin avulla.

Alustavan suunnitelman mukaan kulttuuripääkaupunkivuoden kokonaisbudjetti on n. 21,5 m€ ja se jakaantuu kuudelle vuodelle 2022-2027.

- Suomen valtion arvioitu rahoitus kokonaisuudesta on 10-12 m€.
- Yksityisen rahoituksen (mm. säätiöt ja yritys yhteistyö) osuudeksi on arvioitu 2 m€.
- Loppurahoitus koostuu kaupunkien, maakunnan liittojen ja muiden kuntien rahoituksesta sekä mahdollisesti Euroopan Unionin varoista.

Opetus- ja kulttuuriministeriö avasi haun Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 1. huhtikuuta 2019. Hakuprosessi on kaksivaiheinen. Ensimmäisen vaiheen hakemus, joka käytännössä on 60-sivuinen kirja, tulee jättää Opetus- ja kulttuuriministeriölle 5. toukokuuta 2020 mennessä. Toiseen valintavaiheeseen pääsevät kaupungit julkistetaan valintaraadin esivalintakokouksen päätteeksi Helsingissä 24. kesäkuuta 2020.

Euroopan kulttuuripääkaupungin valitsee 12-henkinen eurooppalainen asiantuntijaraati, jonka jäsenet nimittävät Euroopan komissio, Euroopan neuvosto, Euroopan parlamentti ja Euroopan alueiden komitea. Suomi nimittää raatiin kaksi jäsentä.

Toisen vaiheen hakemus tulee jättää keväällä 2021 ja lopullisen valinnan raati tekee keväällä/kesällä 2021.

Saimaa-ilmiön tavoitteena on monipuolisen ohjelmasisällön avulla vaikuttaa positiivisesti alueen kehityksen kannalta isoihin teemoihin, joita ovat alueellisen yhteistyön tiivistäminen, alueen pito- ja vetovoiman kehittäminen, yleisen hyvinvoinnin ja elinvoiman lisääntyminen alueella, vesien ja luonnon suojeleminen, Venäjä-yhteistyö ja matkailun ympärivuotisuuden kehittäminen.

Saimaa-ilmiö 2026 -hakua on valmisteltu Etelä-Savon maakuntaliiton rahoittamassa sekä osallistuvien maakuntien ja kaupunkien omarahoittamassa EAKR-hankkeessa Kulttuurista elinvoimaa Järvi-Suomeen sekä sitä tukevassa, myöskin EAKRrahoitteisessa Itä-Suomen yliopiston Tutkimuksella tukea - hankkeessa.

Saimaa-ilmiön kattoteema on ilmiömäisyys, jota lähestytään teemoilla Veden voimalla, Yhdistävillä silloilla ja Itäisellä ilolla. Niiden alla on teemallisia ohjelmakokonaisuuksia, tapahtumia ja itäsuomalaisesta elämäntavasta kumpuavia Saimaa-arjen ilmentymiä, jotka koskettavat jokaista asukasta. Hakukirjassa julkistettava kulttuuripääkaupunkiohjelma on tehty laajasti ja ylimaakunnallisesti asukkaita sekä kulttuuri-, kansalais- ja matkailutoimijoita osallistaen.

Työskentely on tapahtunut useissa työpajoissa Savonlinnassa, Mikkelissä, Kuopiossa, Joensuussa, Lappeenrannassa ja Imatralla sekä avoimella haulilla Saimaailmiö2026.fisivustolla. Tavoitteena on ollut synnyttää itäsuomalaisten kulttuuritoimijoiden ja sidosryhmien verkostoja ja lisätä kaikenlaista ylimaakunnallista yhteistyötä sekä vakiinnuttaa verkostomainen toimintatapa osaksi yhteistä arkeamme ja tulevaisuuttamme. Muun muassa alueen teatterit, orkesterit, museot, lastenkulttuuritoimijat, liikuntajärjestöt, yliopistot ja European Region of Gastronomy -juhlavuoden johdolla muut itäsuomalaiset ruokatoimijat ovat tuoneet ohjelmaan yhteistä sisältöä, joka tulee näkymään kaikissa maakunnissa. Tämän lisäksi kulttuuripääkaupunkihakuun liittyviä ideoita on kerätty hankkeen nettisivujen ideanuotalla, ja alueen toimijoita on koottu mukaan yhteistyöryhmästään.

Ilmiömäinen itäsuomalainen kulttuuri tuodaan esiin vuosien 2022-2026 välisenä aikana valitsemalla kullekin vuodelle Saimaan kulttuuripääkaupunki. Tällä toiminnalla tuodaan esiin jo olemassa olevaa, arvokasta sisältöä ja osaamista sekä valmistaudutaan tulevaan Euroopan kulttuuripääkaupunkina toimimiseen ja laajaan yhteistyöhön. Saimaan kulttuuripääkaupunkina toimiminen piirtää kullekin mukana olevalle kaupungille oman näköisensä kulttuuriprofiilin ja tunnistaa yhteisiä itäsuomalaisia ja eurooppalaisia piirteitä. Euroopan kulttuuripääkaupunkihanke linkittyy mukana olevien kaupunkien omiin juhlavuosiin: 2023 Joensuu 175 vuotta, 2024 Lappeenranta 375 vuotta ja 2025 Kuopio 250 vuotta. Vuonna 2026 Saimaan ja Euroopan kulttuuripääkaupunkina toimii Savonlinna. Vuosi 2026 nostaa koko alueen yhteiseen valokeilaan ja laajentaa kulttuuritoimintaamme entistä kansainvälisemmäksi.

Kulttuuripääkaupungiksi hakeminen tapahtuu vastaamalla Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisemassa hakemuspyynnössä esitettyihin kysymyksiin. Vastauksista muodostuvaa hakukirjaa asiantuntijaraati arvioi kuudella kriteerillä, jotka ovat 1) panos pitkän aikavälin strategiaan; 2) kulttuuri- ja taiteellinen sisältö; 3) eurooppalainen ulottuvuus; 4) vaikutusala; 5) hallinto ja 6) toteutusvalmius. Koska kyseessä on kilpailu suomalaisten kaupunkien välillä, hakukirja tulee julkiseksi vasta hakemuksen jättämisen jälkeen.

Savonlinnan kaupunginvaltuusto on 30.3.2020 § 10 päättänyt hakea Savonlinnan kaupunkia Euroopan kulttuuripääkaupungiksi vuodeksi 2026 edellä kerrotun yhteisen valmistelun pohjalta. Savonlinnan kaupunginvaltuusto on päättänyt myös rahoittaa hanketta vuosien 2022-2027 aikana kahden miljoonan euron suuruisella osuudella.

Ensimmäisessä valmisteluvaiheessa mukana olevat kaupungit ovat valmistelleet hankkeen yhteistoimintasopimusta. Sopimusluonnoksen mukaan Kuopion, Joensuun, Mikkelin ja Lappeenrannan kaupungit osallistuvat hankkeeseen ja kukin kaupunki rahoittaa hanketta 500 000 eurolla. Rahoitusosuus jakaantuu vuosille 2022-2027. Sopimusluonnoksen mukaan hankkeen kokonaisbudjetti ja hankkeesta rahoitettava toiminta kohdistetaan kaupunkeihin kaupunkien omarahoitusosuuksien suhteessa. Kaupunkien tulee sitoutua hankkeeseen ennen hakukirjan jättämistä 5.5.2020. Ajatuksena on, että jos hanke etenee, kulttuuripääkaupunkivuoden toteutusta varten perustettaisiin aikanaan viiden kaupungin omistama voittoa tavoittelematon osakeyhtiö.

Ensimmäisessä valmisteluhankkeessa mukana olevien kaupunkien välisissä neuvotteluissa 7.4.2020 on käsitelty Savonlinnan kaupunginhallituksen ehdotusta, jossa se esittää, että Savonlinnan kaupunki toimii hankkeen hallinnoijana hankehaun toisessa vaiheessa. Hanke alkaa 1.9.2020 päättyy 31.12.2021, mikäli haussa päästään toiseen vaiheeseen. Neuvotteluissa on suhtauduttu myönteisesti Savonlinnan ehdotukseen. Toisen valmisteluvaiheen jatkohanke Kuopion omarahoitusosuuksineen (30 000 €) tuodaan erikseen kaupunginhallituksen päätettäväksi.

Valmistelija
Pekka Vähäkangas puh. +358 17 18 2792
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

Kaupunginjohtaja Jarmo Pirhonen

Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle, että Kuopion kaupunki päättää sitoutua hankkeeseen, jossa Savonlinnan kaupunkia haetaan Euroopan kulttuuripääkaupungiksi vuodeksi 2026. Lisäksi kaupunginvaltuusto päättää varata vuosille 2022-2027 yhteensä 500 000 euron määrärahan hanketta varten.

Päätös

Keskustelun kuluessa jäsen Minna Reijonen teki jäsen Erkki Virtasen kannattamana seuraavan sisältöisen muutosehdotuksen:

"Esitän, että päätösesitys hylätään. Kuopio ei sitoudu hankkeeseen. Kuopion kaupunki ei varaa 500 000 euron määrärahaa hankkeeseen."

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi, että on tehty kannatettu muutosehdotus, josta on äänestettävä. Puheenjohtaja ehdotti äänestettäväksi asiassa siten, että ne, jotka ovat kaupunginjohtajan tekemän ehdotuksen kannalla äänestävät JAA ja ne, jotka ovat jäsen Minna Reijosen tekemän ehdotuksen kannalla äänestävät EI. Äänestusehdotus hyväksyttiin.

Nimenhuutoäänestyksellä suoritettussa äänestyksessä annettiin 9 jaa-ääntä (Auvinen, Eskelinen-Fingerroos, Kaartinen, Kivelä, Koskinen, Kosunen, Savolainen, Tolppanen ja Vähälä) ja 2 ei-ääntä (Reijonen ja Virtanen), joten kaupunginhallitus oli hyväksynyt kaupunginjohtajan tekemän ehdotuksen.

KUOPIO

Kuopion kaupunki
Kaupunginhallitus

Pöytäkirja

27.04.2020

14/2020 5 (5)

126 §